

30. FESTIVAL
TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
ZELENI TURIZEM

Petelinjski tek

Pivka, januar 2016

ŠOLA: OSNOVNA ŠOLA PIVKA, Prečna ulica 3, 6257 PIVKA

Tel: 05 757 04 80 (05/7575161)

fax: 05 757 04 81

e-mail: os.pivka@guest.arnes.si

Naslov turistične naloge: PETELINJSKI TEK

Avtorji:

Karolina Marc

Anja Lenarčič

Larisa Šabec

Čelhar Nana

Melita Kovač

Škvarča Petja

Volk Andraž

Doroteja Sertić Šabec

Mentorice: Mariza Golle

Sabina Kernel

Sonja Vodopivec

Šolsko leto: 2015 / 2016

KAZALO	2
KAZALO SLIK	3
POVZETEK	4
UVOD	5
JEDRO	6
1 PREDSTAVITEV	6
1.1 Petelinje	6
1.2 Legenda o Petelinjskem jezeru	7
1.3 Petelinjsko jezero	7
1.4 Petelinjsko jezero in ljudje	8
1.5 Sveta Trojica ali Lonica	9
1.6 Vasišče	11
1.7 Martin Krpan, simbol Občine Pivka	12
1.8 Petelinjski tek	13
2 PRIMER IZVEDBE PETELINJSKEGA TEKA	14
2.1 Vabilo na Petelinjski tek	14
2.2 Opis proge Petelinjskega teka	15
2.3 Povabilo otrok na delavnice	16
2.4 Izvedba delavnic	17
2.5 Material	17
2.5.1 Material za likovni delavnici	17
2.5.2 Material za družabne igre	17
2.6 Likovni delavnici	18
2.7 Delavnica z družabnimi igrami	20
3. Malica s ponudbo mlečnih izdelkov Jernucleve in Štefetove kmetije	25
4. Razglasitev rezultatov	25
ZAKLJUČEK	26
VIRI	27

Kazalo slik

Slika 1: Petelinje	6
Slika 2: Petelinjsko jezero	7
Slika 3: Rakec škrgonožec (<i>Chirocephalus croaticus</i>)	8
Slika 4: Sv. Trojica	9
Slika 5: Ruševine cerkve na vrhu Sv. Trojice	10
Slika 6: Obnovljena cerkev Sv. Trojice	10
Slika 7 : Grb in zastava Občine Pivka	12
Slika 8 : Petelinjski tek, 2000	13
Slika 9: Petelinjski tek, 2015	14
Slika 10: Petelinjski tek, 2015	15
Slika 11: Petelinjski tek, 2015	15
Slika 12: Vabilo na otroške likovne in športne delavnice	16
Slika 13: Priprava praskanke	18
Slika 14: Iz škatlic sestavljena »roža«	19
Slika 15: Kaširanje	19
Slika 16: Zemljo krast	20
Slika 17: Klavirčki	21
Slika 18: Siva cesta en, dva tri	22
Slika 19: Gnilo jajce	23
Slika 20: Ali je kaj trden vaš most	24

POVZETEK

Na pobudo mentorice in aktivne organizatorke Petelinjskega teka, Sonje Vodopivec, smo se odločili, da se bomo letošnjo pomlad aktivno pridružili vsakoletnemu Petelinjskemu teku. Že tradicionalno se učenci naše šole pridružijo teku, letos pa smo v okviru turističnega krožka sestavili še kratek povezovalni program za otroke.

Med zaključkom teka in razglasitvijo rezultatov nastane krajši premor. Cilj naloge je, da poiščemo način, kako zabavno in sproščeno zapolniti ta vmesni čas. V ta namen smo pripravili otroške družabne igre in likovni delavnici. Animatorji delavnic so učenci pod vodstvom mentoric.

V nalogi smo predstavili kraj, kjer se odvija Petelinjski tek, naravne znamenitosti, ki so tudi vključene v športno prireditev Petelinjski tek, delavnico družabnih iger ter likovni delavnici.

UVOD

Prebivalci pivške občine imamo v naši okolici enkratno naravno pokrajino, ki tako domačina kakor tudi turista pritegne:

1. h gibanju (tek, hoja, kolesarjenje) po makadamskih poteh Petelinjskega polja,
2. k pohodništvu po bližjih vzpetinah in
3. k občudovanju kraške pokrajine s presihajočimi jezeri in vijugasto kraško ponikalnico Pivko v času deževja.

V turistični nalogi smo se osredotočili na tradicionalni Petelinjski tek, ki je povezan z vasjo Petelinje, in na naravne znamenitosti, ki so sestavni del tradicionalne prireditve. To so: Petelinjsko jezero, Sv. Trojica ali Lonica (1123 m) in opuščena vas Vasišče, ki naj bi bila rojstni kraj slovenskega književnega junaka Martina Krpana. Z nalogo smo želeli, da bi vsem udeležencem tradicionalnega Petelinjskega teka, predvsem pa otrokom, vzbudili še večje zanimanje, kako aktivno, zdravo in družabno preživeti prosti čas v naravi v domači okolici. Torej v osnovnošolcu vzbuditi interes, da koristno združi s prijetnim: da se udeleži Petelinjskega teka ali pohoda na Sv. Trojico, igre z vrstniki, družabnih iger in, da likovno ustvarja. S tem smo želeli, da bi aktivna oblika druženja pri otroku, prešla v navado in bi jo prevzel tudi kot odrasel. Obenem bi posameznik bolje spoznal domači kraj z naravnimi znamenitostmi, na katerega bi ga vezali prijetni spomini in odgovornost za ohranjanje svojega okolja, v katerem živi in se giblje.

JEDRO

1 PREDSTAVITEV

1.1 Petelinje

Petelinje so naselje v občini Pivka, ki ležijo na 542 m nadmorske višine v Notranjsko-kraški regiji. Magistralna cesta Postojna–Reka razdeli naselje na starejši del (domačini mu pravijo Spodnji del) in novejši del. Starejši del se nahaja ob vznožju Straže (563 m), in sicer ob cesti proti Slovenski vasi, ki se nahaja pod Sv. Trojico.

Petelinje se v listinah omenjajo že leta 1300 kot vas Peteline. O samem izvoru imena se govori, da je bilo v vasi vedno mnogo petelinov. Drugi izvor imena vasi pa je del ljudskega izročila, ki pa seveda ni potrjeno. Vsi tisti, ki pa poznamo Petelinjce, pa lahko potrdimo, da Petelinjci veljajo za miroljubne, prijetne ter delavne ljudi.

Upokojeni domačin iz Petelinj mi je povedal, da je nekoč nekje prebral, da naj bi vas dobila ime, ker so se vaščani vedno med seboj prepirali in se ponašali drug pred drugim kot petelini. Pravi, da še dandanes, če vidiš psa, ki gre skozi vas, mu rep visi navzdol.

Vas pa se lahko ponaša še s Petelinjskim jezerom, ki se nahaja severovzhodno od vasi.

Slika 1: Petelinje

1.2 Legenda o Petelinjskem jezeru

Župnik Janez Zabukovec v knjigi Slavina (1910, str. 10) piše: »Pripoveduje se, da je bilo Petelinjsko jezero nekoč trnsko, pa so se ga polastili Petelinci. Prišlo je do pravde. Petelinci so morali priseči, da je jezero njihova last. Prisega se je vršila na licu mesta. **»Ali prisežeš, da stojiš na petelinjski zemlji?«** slovesno vpraša sodnik zastopnika Petelinecev. **»Prisežem«**, odgovori Petelinec in je prisegel. **Da bi si bil olajšal vest, nasul je bil doma petelinjske zemlje v čevlje, na vrh položil petelinovo pero, in se obul. Ko je prisegal, stal je res na petelinjski zemlji.** Jezero je sicer postalo petelinjsko, a mož, ki je po krivem prisegel, si z zvijačo ni olajšal vesti.

Pravijo, da je po smrti strašil ondod in si nihče ni upal tam po noči hoditi.

Pravljica še živi, a strah pred » strahom« se je izgubil.«

1.3 Petelinjsko jezero

Petelinjsko jezero je presihajoče jezero v Pivški kotlini. Nahaja se severovzhodno od Slovenske vasi, v smeri proti vasi Trnje oz. cerkvi Sv. Trojice. Območje jezera je del velikega kraškega polja, po katerem teče reka Pivka in jezero se polni oz. prazni v odvisnosti od količine vode, ki priteka z okoliških hribov. Jezero od vseh strani obdajajo vzpetine: na severu Ostri vrh, na vzhodu Okroglek, nad njim Debeli vrh in Veliki vrh, nad vsemi pa najvišja Sveta Trojica ali po domače Lonica. Za Palškim jezerom je drugo največje v skupini pivških jezer in v njem voda ostaja najdlje, do pol leta vsako leto. Polno je spomladi od aprila do začetka sušnega obdobja, včasih pa tudi jeseni. Ob najvišjem vodostaju je na najgloblji točki globoko 5–7 m in ima površino 55 ha. Ob močnem deževju se lahko napolni v enem tednu. Ob največji vodi dosega gladina jezera višino do 545 m nad morjem. Je ovalne oblike, z daljšo stranico dolgo okoli kilometra in krajšo okoli pol kilometra. Voda pronica skozenj in v njem ni povezav s podzemljem. Pritočna je vzhodna stran jezera, na severni in južni strani jezera pa so ponori in estavele.

Jezero je ob vsakem letnem času zanimivo in vredno ogleda.

Slika 2: Petelinjsko jezero

1.4 Petelinjsko jezero in Ijudje

Ker območje velik del leta prekriva voda, ni uporabno za poljedelstvo in za razliko od Palškega jezera tudi za pašo ne, saj se v obdobju, ko je presušeno, ne zaraste dovolj. Zato so vaščani Petelinj pasli živino le ob robu in v okolici, dno jezera pa izkoriščali predvsem za pridobivanje sena. S košnjo so pričeli konec avgusta. Zaradi obilice česna, ki raste tam, seno ni bilo uporabno za krmo goveda in so z njim krmili samo konje. Dno vsako leto pokosijo še danes. Zelišča, predvsem brinje, pa tudi ozkolistni trpotec, navadni rman, materino dušico in drugo so domačinke po dnu ter okolici nabirale za zdravilne pripravke. Druga dejavnost v povezavi z jezerom od konca 18. do sredine 20. stoletja je bilo ledarstvo—pivški kmetje so pozimi tu lomili led in ga spravili do pomladi, nato pa na vozovih vozili v Trst.

V preteklosti je bilo območje jezera del vojaškega poligona, ki ga je v ta namen uporabljala že avstro-ogrška vojska, po njej pa tudi italijanska in jugoslovanska. V času vojaških vaj so prebivalcem Petelinj izplačevali odškodnino za nezmožnost uporabe območja. Od leta 1991 se ne uporablja več v vojaške namene, še vedno pa so v dnu ostanki streliva in luknje od granat.

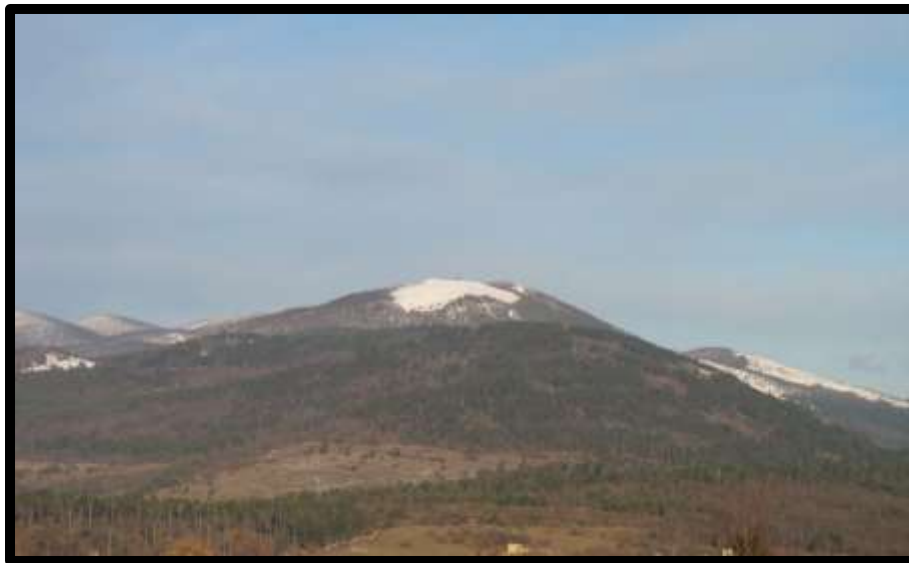
Danes je kot del naravnega območja posebnega varstvenega pomena območje Snežnik - Pivška jezera vključeno v omrežje Natura 2000, katere glavni cilj je ohraniti živalske in rastlinske vrste ter habitate, ki so redki ali pa so v Evropi že ogroženi.

Leta 1999 so na območju jezer Zgornje Pivke potekale obširne in sistematične raziskave. Raziskovalci so našli kar 181 rastlinskih vrst, poleg tega pa še 205 hroščev, 88 vrst metuljev in 16 vrst ptičev. V jezerih oziroma lužah so našli 13 vrst vodnih živali, predvsem žuželk in drobnih rakcev. Največjo pozornost zasluži 12–15 mm dolg rakec škrgonožec iz Petelinjskega jezera. Petelinjsko jezero je sedaj edini kraj na svetu, kjer še lahko najdemo te majhne, a zanimive rakce.

Slika 3: Rakec škrgonožec (*Chirocephalus croaticus*)

1.5 Sveta Trojica ali Lonica

Slika 4: Sv. Trojica

Sveta Trojica je čudovit hrib na obrobju Javornikov, ki se s svojimi 1123 m ponosno dviguje nad Pivško kotlino. Je eden lepših naravnih biserov v okolici Pivke, ki privablja obiskovalce iz cele Slovenije in tudi iz tujine.

Dostop na vrh Svete Trojice je možen z več strani, najbolj znani pa sta izhodiščni točki v Petelinjah in v vasi Trnje pri Pivki. Lahko pa se pride na vrh tudi s postojnske smeri. Zložna hoja traja iz petelinjske smeri skozi Slovensko vas ter ob obrobju presihajočega Petelinjskega jezera dve do tri ure. Iz Trnja pa nas čaka še 3,5 km prijetne vožnje po dobri makadamski cesti do izhodišča za vzpon. Sama pot ni zahtevna, je dobro označena in se vzpenja v senci borovega in bukovega gozda skoraj vse do vrha. Vrh je gol, obrasel le s travo. Podoben je velikanski seneni kopici ali lonici, zato so ljudje včasih tudi imenovali ta hrib Lonica. Odkar so sezidali na hribu romarsko cerkev Sv. Trojice, gori nihče več ni rekel drugače kot Sveta Trojica.

Kdaj so postavili na vrhu cerkev, ni znano, jo pa omenja že Valvasor v 17. stoletju. O tem priča tudi letnica 1672, ki je zapisana na enem izmed tamkajšnjih kamnov. Cerkev je spadala v župnijo Slavina, stala pa je nekoliko nižje od samega vrha. Zidana je bila iz domačega kamna iz kamnoloma pod Osojnico, kamenje pa so na vrh vozili z voli. Bila je majhna in nizka, oltar pa je bil en sam. Na gori pri Sv. Trojici je bila znana božja pot, na katero so romali za praznik Svete Trojice od vseh strani. Cerkev je imela tri ladje s kamnitimi stebri. Posebnost je bilo cerkveno svetišče ali prezbiterij. Oltar, delo baročnega kiparja F. Robba (in nasledstvo) so v cerkev postavili verjetno okrog leta 1760. Cerkev je bila uničena nekako med leti 1786 in 1811. Kaplan Zabukovec navaja v knjigi Slavina (1910), da je cerkvena oblast ukinila shode zaradi mladostniškega razvrata na božji poti, cesar Jožef II. pa je dal ukiniti vse cerkve, ki niso služile nedeljskemu bogoslužju. Čeprav se maše na Sv. Trojici niso več opravljale, je moral trnjski cerkvenik vsako soboto hoditi v cerkev prižigat

sveče. Govori se, da se je tega dela naveličal, zato so sklenili cerkev uničiti. Poskusili so razdreti streho iz lesenih skodel, a ker je niso mogli razkopati, so jo po nasvetu domačega župnika zažgali. Cerkev naj bi pogorela okrog leta 1825. Domnevno sta ogenj podtaknila domačina, ki sta kasneje zgorela v požaru v stanovanjski hiši v Kleniku, župnik pa je bil premeščen v Istro in je tam znorel. Oltar iz cerkve so prepeljali v cerkev v Slavini, del kamnja pa so porabili za gradnjo nove trnjske cerkve.

Slika 5: Ruševine cerkve na vrhu Sv. Trojice

Slika 6: Obnovljena cerkev Sv. Trojice

Po osamosvojitvi Slovenije so po župnijah zopet praznovali shode s svetimi mašami. 27. aprila 1993 je bila pod vodstvom postojnskega kaplana Bogdana Piriha prva obujena romarska pot na Sv. Trojico z 12 člani skupine Smisel življenja. Prva maša med ruševinami je bila 1. maja 1993. Leta 1995 je bil ustanovljen Odbor za obnovo Svete Trojice. Predsednik odbora, vztrajni pobudnik za obnovo cerkve na Sveti Trojici, je bil domačin iz Slovenske vasi, Jože Žužek. Istega leta so možje iz okolice začeli z organiziranim čiščenjem ruševin cerkve. Odbor je v sodelovanju s trnjskim župnikom g. Nikom Štrancarjem, bivajočim v Zagorju, začel zbirati denarno pomoč. Obnovitvena gradbena dela so potekala od leta 2003 do leta 2009. Pri obnovi cerkve je sodelovalo veliko domačih prostovoljcev, ki so z različnimi deli, denarnimi prispevki in molitvijo spremljali in podpirali veliki projekt. Leta 2009 je bila po 224 letih sveta maša spet pod streho cerkve. Na Sv. Trojici se pri sveti maši vsako leto v mesecu maju in septembru zbere veliko ljudi; za ljudi, ki ljubijo gore, pa je Sveta Trojica idealen prostor za sprostitvev in oddih.

1.6 Vasišče

Malo pod vrhom Sv. Trojice je bila nekdanja vas, ki pa je izumrla. Na pivškem še vedno živi potrjeno izročilo, ki zatrjuje, da je stal Krpanov dom na zapuščenem Vlačnem (660 m) severovzhodno od vasi Trnje pod Lonico (1123 m). O tej izumrli vasi pod Vlačnem obstaja legenda, povezana s Petelinjskim jezerom:

»Pod Vlačnem je nekdanja stala vas. Še zdaj se pozna, da so nekdanje bivali tam ljudje. Tudi ime samo priča o tem, ker pravijo temu kraju »Vasišče.« Bilo je na sv. večer. Vsak hoče biti pri polnočnici. Tudi z Vasišča so šli, kateri so le mogli. Doma so ostali samo otroci in slabotni in stari. Ker je bilo Petelinjsko jezero zamrznjeno, so jo udarili kar naravnost čez led proti župni cerkvi v Slavino. Na sredi jezera se jim udere led in vsi so utonili.« (Zabukovec, 1910, str. 10)

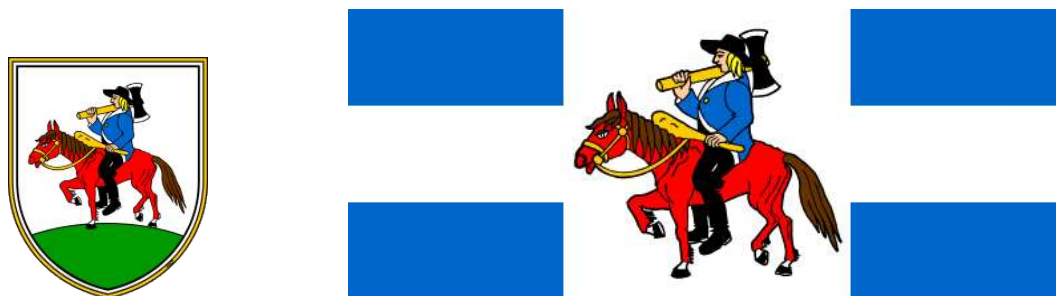
Tistih nekaj otrok in starčkov, ki so bili ostali doma, so potem naselili v sosednje vasi. Vas je tako izumrla. Parcele na tem kraju se še danes imenujejo Vasišče.

Za ljudi s Pivškega je zanimiva tudi s književnega stališča, saj naj bi Levstik v povesti Martin Krpan krstil to vas z imenom Vrh. *»V Notranjem stoji vas, Vrh po imenu. V tej vasici je živel v starih časih Krpan, močan in silen človek.« (Levstik, 2009, str. 3)*

Omenjena vasica bi torej utegnila biti Krpanov Vrh. To dokazuje tudi razprava Silva Faturja Slavenski zbornik iz leta 2005, kjer je avtor na podlagi zbranih raziskovanj, ki temeljijo na zgodovinskih dejstvih raznih slovenskih avtorjev, potrdil, da je bil Martin Krpan Pivčan in slavenski faran.

1.7 Martin Krpan, simbol Občine Pivka

Občina Pivka leži v jugozahodnem delu Slovenije. Nastala je konec leta 1994. Obsega 223,3 km² in ima v 29 naseljih skupaj približno 6000 prebivalcev. Pivka je edino mestno naselje in občinsko upravno središče Občine Pivka.

Slika 7 : Grb in zastava Občine Pivka

Narodni junak Martin Krpan je upodobljen tudi na grbu in zastavi Občine Pivka. Naš narodni junak, Martin Krpan z mesarico in kijem, ki jezdi na rdeči kobilici, je seveda prisposodba slovenskega kraševskega ljudstva, ki večno vztraja, političnim tegobam in naravnim težavam navkljub, zvest rodni zemlji in lastnemu narodu, klen in značajan.

1.8 Petelinjski tek

Vas Petelinje se ponaša z množično športno-rekreativno prireditvijo »Petelinjski tek«. Tek spada v sklop prireditev, kot so: Tek presihajočih jezer, Teki sobote, primorski tekmovalni in rekreacijski teki in Slovenija teče za zdravje. Samo dogajanje se je začelo daljnega leta 1984, ko je skupina maratoncev prišla na idejo, da bi bilo na Pivškem dobro pripraviti tekaško prireditev. Tovrstnih tekov v naši neposredni sosesčini pravzaprav ni bilo. In tako so na pobudo domačina Petra Šabca ob pomoči prizadevnih krajanov organizirali prvi Petelinjski tek 26. maja 1984. Prireditev se je z leti širila in se uspešno uveljavljala tako v Sloveniji kot tudi v zamejstvu.

Tek se odvija vsako leto konec maja. Organizira ga Vaško društvo Petelinje v sodelovanju z Atletskim klubom Pivka. Do leta 2000 je Petelinjski tek vodil Peter Šabec, od leta 2000 je bil predsednik organizacijskega odbora Petelinjskega teka domačin Drago Štunf, zadnjih šest let pa je to funkcijo prevzel Samo Debevc. V preteklih letih se je prireditve v povprečju udeležilo od 500 do 600 tekačev, v zadnjih letih pa od 350 do 400. Tekmovalci so razdeljeni v kategorije članov, veteranov, mladincev in otrok. Odrasli tečejo krožno pot od startnega mesta v Petelinjah, do Slovenske vasi, Palčja in se vrnejo na cilj v Petelinje. Otroci pa tečejo krajšo krožno progo na koncu vasi. Isti dan je za pohodnike organiziran tudi pohod na Osojnico, Tabor, Sveto Trojico ali okoli Petelinjskega jezera. Pohod vodi gospa Vika Gorjanc. Ob koncu teka prejmejo tekmovalci praktične nagrade, najuspešnejši pa medalje, pokale ali unikatne petelinčke. Značilnost Petelinjskega teka je, da mladini ni treba plačati startnine.

Za izvedbo Petelinjskega teka je potrebno zbrati veliko finančnih sredstev. Vsaj dva meseca pred izvedbo teka organizatorji pridobivajo donatorje. Donacijo prispevajo domači in okoliški podjetniki, obrtniki ter okoliška podjetja. Skoraj dve desetletji Petelinjski tek najbolj podpira Zavarovalnica Adriatic Slovenica d. d., ki nameni največ finančnih sredstev in je generalni pokrovitelj Petelinjskega teka.

Sama prireditev pritegne v kraj do 2000 obiskovalcev. Med posebnostmi Petelinjskega teka je tudi brezplačni topli obrok za tekmovalce. Zadnjih 15 let moški pripravljajo pasulj, pridne gospodinje pa spečejo pecivo. V pripravih na tako množičen in zahteven dogodek sodeluje celotna vas.

Slika 8 : Petelinjski tek, 2000

2 PRIMER IZVEDBE PETELINJSKEGA TEKA

2.1 Vabilo na Petelinjski tek

PETELINJSKITEK

Petelinje pri Pivki

TEK PREDŠOLSKE IN ŠOLSKE MLADINE ZA POKAL PETELINČEK (ob 14.00)

Prijave na dan prireditve od 13. ure dalje

TEKMOVALNI TEK – TEK PRESIHAJOČIH JEZER, 12 KM (ob 17.00)

Prijave na dan prireditve od 13. ure do 16.30

TEK REKREATIVCEV, 3 KM (ob 17.00)

Prijave na dan prireditve od 13. ure do 16.30

POHOD NA SVETO TROJICO (ob 14.00)

Prijave od 13. ure dalje

Slika 9: Petelinjski tek, 2015

2.2 Opis proge Petelinjskega teka

TEK ZA PREDŠOLSKO IN ŠOLSKO MLADINO

Mladi tekmovalci v kategorijah predšolske in šolske mladine, se bodo pomerili na krožni progi v vasi Petelinje. Del proge poteka po asfaltu, del pa po kolovozu.

Slika 11: Petelinjski tek, 2015

Slika 10: Petelinjski tek, 2015

SPREHAJALNA POT

Kot vedno bo tudi letos poskrbljeno za pohodnike. Ti se bodo lahko podali na pohod na Sveto Trojico.

REKREACIJSKI TEK NA 3,7 KILOMETRA

Tisti, ki imate rajši krajše teke, se boste lahko pomerili na krajši in lažji 3,7-kilometrski progi. Tudi udeleženci krajšega teka se bodo s starta v Petelinjah pognali proti Slovenski vasi in se od tam po poti čez Petelinjsko polje vrnil v Petelinje. Proga poteka deloma po asfaltu, deloma pa po utrjenem kolovozu in je primerna tudi za tiste, ki se s tekom ukvarjate le občasno.

TEKMOVALNI TEK NA 12 KILOMETROV

Daljša 12-kilomsrska proga pelje mimo presihajočih jezer. Start in cilj teka sta v vasi Petelinje pri Pivki. Od Petelinj do Slovenske vasi proga poteka po asfaltu, od Slovenske vasi mimo presihajočega Petelinjskega jezera in Palškega jezera do vasi Klenik pa proga poteka večinoma po utrjenih kolovozih in makadamu. Od Klenika do

Trnja je dober kilometer asfaltne poti, zadnja dva kilometra - od Trnja do Petelinj, pa bodo tekači pretekli po kolovozu. Na progi, ki sodi med srednje težke, je tudi nekaj manjših vzponov in spustov.

2.3 Povabilo otrok na delavnice

Že pri prijavi otrok k teku bodo učenske animatorke delile vabila z likovnim motivom in s ključnimi imeni družabnih iger. Otrokom bodo pokazale tudi likovna izdelka (praskanka petelina in roža iz odpadne embalaže), ki jih bodo lahko izdelali v likovnih delavnicah, s katerimi bodo mlajše udeležence prireditve vabile na likovne delavnice in k igranju družabnih iger. Na vabilu bo tudi skica zemljevida s prizorišči delavnic. Na tem mestu bodo postavljene mize z razstavnimi modeli likovnih izdelkov in s plakatом družabnih iger, ki bodo otroke pritegnili k ustvarjanju.

Petelinjski tek

Vabimo na
otroške
likovne in športne delavnice
V času čakanja rezultatov
Petelinjskega teka.

Dobimo se pri otroški stojnici!!

Slika 12: Vabilo na otroške likovne in športne delavnice

2.4 Izvedba delavnic

Na vaškem igrišču bodo otroke sprejele učenke animatorke ob prisotnosti mentoric. Otrokom bodo najprej podrobno predstavile dejavnosti. Glede na interes otrok jih bodo razdelile v manjše skupine (do 10 otrok pri likovnih delavnicah, od 5 do 10 oz. 20 otrok pri družabnih igrah). Po končani izvedbi družabnih iger ali likovnih delavnic bo posameznik imel možnost prehoda k eni ali drugi dejavnosti. Likovne delavnice bodo potekale ob robu igrišča, družabne igre pa po sredini igrišča.

2.5 Material

2.5.1 Material, potreben za likovni delavnici:

Praskanka z voščenko in s tušem

- voščenske
- debelejši papir (risalni) 15 x 21 cm
- črn tuš
- mehak, večji čopič za tuš
- lesena paličica, zobotrebec ali prazen kemični svinčnik
- lonček za vodo za čiščenje pripomočkov
- krpa za brisanje in čiščenje pripomočkov

Kaširanje s papirjem

- papir (časopisni, toaletni)
- lesno ali škrobno lepilo
- voda
- širok ploščat čopič, spenjalec za papir
- lesena palica za steblo rože
- posoda
- ogrodje iz kartonastih škatlic embalaže za sirčke in baloni
- čopiči in tempera barve

2.5.2 Material, potreben za družabne igre:

Zemljo krast

- lesena palica
- kreda
- manjša žogica

Barvice, klavirčki

- klop
- 4 stožci

Gnilo jajce

- zavojček papirnatih robčkov

Material bomo predhodno pripravili izvajalci delavnice – učenke animatorke in učiteljici mentorici.

2.6.1 Likovni delavnici

Praskanka z voščenko in tušem

Postopek:

Celotno površino podlage poljubno pobarvamo z voščenkami različnih barv.

Pobarvano površino premažemo s tušem.

Počakamo, da se posuši in nato s svinčnikom ali leseno paličico »izpraskamo« motiv.

Slika 13: Priprava praskanke

Kaširanje s papirjem

Postopek:

Papir natrgamo na trakove, široke 3 cm.

Lesno lepilo zmešamo z vodo v razmerju dva dela lepila in en del vode.

Iz škatlic napravimo ogrodje rože.

Slika 14: Iz škatlic sestavljena »roža«

Na ogrodje začnemo postavljati plasti papirja.
Postopek ponovimo trikrat oz. štirikrat, tako, da dobim tri oz. štiri plasti in želeno obliko izdelka. Ogrodje pustimo na zraku, da se posuši.

Slika 15: Kaširanje

Na dan Petelinjskega teka bodo otroci že pripravljene rože barvali s tempera barvami.
Na enak način napravimo leteče balone.

2.6.2 Delavnica z družabnimi igrami

Slovenske ljudske igre so stare, kmečke, (pozabljene) igre, ki so se jih igrali naši dedki, babice, pradedki, prababice ... Prenašale so se iz roda v rod. Predstavljajo pomemben in dragocen del dediščine, ki nam odkriva daljne sledove preteklosti, nekdanje mišljenje in čustvovanje naših ljudi ter se povezuje s šegami in navadami našega kraja.

Zemljo krast

S palico narišemo krog – Zemljo in ga enakomerno razdelimo na toliko delov, kot je igralcev. V središče kroga narišemo še manjši krog – Sonce, ki služi za določanje smeri, kjer pade palica. Vsak izmed igralcev si za svoj kos zemlje izbere ime kakšne države. Potrebujemo še palico, ki jo za začetek igre postavimo v manjši krog – Sonce in ko ta pade ter pokaže na eno izmed držav, je to znak za začetek. Lastnik države pobere palico in zakliče, da napoveduje vojno eni izmed držav ter vrže palico v polje države, ki jo je izbral. Drugi se razbežijo takoj, ko palica pade, lastnik napadene države pa stopi nanjo in zakliče: »Stoj!« Vsi igralci morajo obstati, on pa skuša z mehko žogico zadeti katerega izmed soigralcev. Če mu to uspe, si lahko za nagrado vzame toliko zemlje, kolikor jo lahko doseže izza meje svoje države, vendar pa se ne sme dotakniti tujega ozemlja. Če je zgrešil, ima pravico do kraje ali zasedbe zemlje tisti, ki ga je ciljaj in ta mu lahko na enak način odvzame kos države. To je potem njegova lastnina in njegove meje se spremenijo za pridobljeni kos. Igralci se nato vrnejo na svoja polja oziroma države in spet mečejo palico. Če kdo izgubi vso zemljo, mora iz igre. Zmaga tisti, ki si nagradi vso ali največ zemlje.

Slika 16: Zemljo krast

Barvice

Z izštevanke določimo enega kupca in enega prodajalca, ostali so »barvice«. Kupec se za nekaj časa odmakne, v tem času prodajalec na uho pove vsakemu igralcu njegovo barvo. Barve so poleg osnovnih lahko tudi mešane. Barvice sedijo na klopi, pride kupec in sprašuje po barvah: »Ali imate rumeno?« Prodajalec mu odgovarja na vprašanje. Ko ugotovi pravo barvo, igralec s to barvo steče stran in kupec ga mora ujeti. Ujeta barvica postane kupec, če pa se barvica prej vrne na svoje mesto, kupec ostane isti.

Klavirčki

Prodajalec določi klavirčkom melodijo (pesem), nato pa pride kupec, ki jih preizkuša, in izbere tistega, ki ima najlepšo melodijo (je najlepše zapel). Pri »preizkušanju« ima »klavirček« iztegnjene prste (dlani kažejo navzgor), kupec pa jih preizkuša s pritiskanjem na prste – tipke. Klavirček, ki je bil izbran za najlepšo melodijo, mora bežati pred kupcem in se vrniti nazaj v trgovino. Ujeti klavirček postane kupec, če pa se vrne na svoje mesto, kupec ostane isti.

Slika 17: Klavirčki

Siva cesta en, dva, tri

Eden od igralcev stoji s hrbtom obrnjen proti drugim, ki so na začetku za črto. Vodja različno hitro izgovarja besede »Siva cesta, en, dva, tri.« Med tem se udeleženci premikajo proti njemu. Ko izreče besede, se obrne proti ostalim igralcem. Če vidi katerega, da se premika, ga pošlje nazaj za črto (na začetek). Cilj igre je, da se eden od igralcev dotakne vodje.

Možne so priredbe z besedilom »Ljubljana, Zagreb, Beograd« ali drugim podobnim besedilom.

Slika 18: Siva cesta en, dva tri

Gnilo jajce

Igra je primerna za večje število otrok (in odraslih). Vsi čepijo v krogu, tako da gledajo drug drugega, eden pa ima v rokah kos pomečkanega papirja, robček (oz. nekaj drugega, kar predstavlja gnilo jajce). Medtem ko kroži okoli kroga, si prepeva pesmico: "Kanglica, kanglica, vodo drži, kdor se ozira, po hrbtu dobi." To ostalim pove, da se ne smejo ozirati. V določenem trenutku pusti robček za hrbtom enega od soigralcev v krogu. Takrat se začne lovljenje, saj mora igralec, ki je bil v krogu, ujeti tistega, ki mu je podtaknil "gnilo jajce", preden pride okoli kroga na mesto igralca, ki ga lovi.

Če je bežeči ujet, je on "gnilo jajce" in mora za kazen na sredo kroga. Na sredi kroga čepi, dokler ga ne zamenja drug igralec ali za čas enega kroga, sicer igro zunaj kroga nadaljuje igralec, ki mu je bilo podtaknjeno "jajce".

Slika 19: Gnilo jajce

Ali je kaj trden most?

Dva od igralcev si stopita naproti in se primeta za roke. Tako naredita »most«. Dogovorita se, kaj bo kateri predstavljal (jabolko, zlata kočija, avto ...), vendar ju pri tem ostali igralci ne smejo slišati. Ostali igralci se postavijo v kolono in primejo drug drugega za ramena. Prva v koloni je lokomotiva, ki vodi ostale po prostoru. Ko pridejo do mostu, vsi skupaj vprašajo: »Ali je kaj trden vaš most?« Most odgovori: »Kot kamen, skala in kost.« Otroci vprašajo: »Ali gre lahko naša četica skozi?« Most odgovori: »Prvi ja, zadnji ne.«

Most dvigne roke in kolona gre naprej pod rokami, pri zadnjem otroku pa most spusti roke in ga ujame. Most vpraša ujetega: »Kaj imaš rajši: jabolko ali kočijo?« Ujeti se odloči za en predmet in se postavi za tistega otroka – del mostu, ki predstavlja ta predmet. To se ponavlja, dokler ne ujameta zadnjega otroka oziroma lokomotive. Ko ga ujameta, ga rahlo potiskata levo in desno in štejeta dneve v tednu: ponedeljek, torek ... Lokomotiva pri tem poskuša pobegniti. Na koncu tudi lokomotiva izbere med dvema predmetoma in se pridruži ostalim, ki so se zvrstili v koloni na vsaki strani mostu. Trdno se primejo med seboj in začno vleči. Vsak del mostu s svojo ekipo vleče v svojo smer. Skupina, ki uspe obstati na nogah, je zmagovalka.

Slika 20: Ali je kaj trden vaš most

3. Malica in ponudba mlečnih izdelkov z ekološke kmetije

Vsi udeleženci prireditve se lahko okrepcajo s pasuljem (fižol z mesom), ki ga pripravijo možje, za domače pecivo, pa poskrbijo pridne petelinjske gospodinje. V času prireditve imajo udeleženci možnost pokušanja in nakupa domačih izdelkov s Štefeto kmetije in z Jernucleve kmetije. Ponudba domačih izdelkov je pestra, posebej odlična je ponudba sirov iz kravjega mleka: trdi in poltrdi siri, mladi siri, poltrdi sir z orehi, zelišči ali zelenim poprom. Obiskovalcem ponujajo tudi albuminsko skuto, jogurt, skutne deserte, skuto, namaze iz skute in sir za žar.

4. Razglasitev rezultatov

Udeleženci Petelinjskega teka prejmejo toplo malico, osvežilni napitek in spominsko majico.

Prvi trije v vsaki kategoriji na 12,4 km prejmejo medalje, absolutni zmagovalci pa unikatne lesene petelinčke, delo obrtnika Branka Jurca.

Vsi predšolski in šolski tekmovalci pa prejmejo sok, sladico in leseno medaljo.

ZAKLJUČEK

Ob pripravljanju turistične naloge smo podrobneje spoznali naselje Petelinje in okoliške naravne znamenitosti. Ob prebiranju legend smo bili veseli, da imamo bogato ljudsko zapuščino, ki si jo je vredno zapomniti. Pri nas, sodelujočih, in tudi pri naših vrstnikih smo vzbudili zanimanje za nadaljevanje tradicije Petelinjskega teka, zato se bomo v mesecu maju prijavi na Petelinjski tek in poskrbeli za zdrav način preživljanja prostega časa. Lepo nam bo, ko se bomo sproščali ob likovnem ustvarjanju na prostem. Za dobro vzdušje bomo poskrbeli z igranjem družabnih iger, ki so med nami vrstniki že skoraj pozabljene, pa vendar vedno znova vzbudijo v vsakem otroku veselje do igre, gibanja in druženja z vrstniki. To smo preizkusili tudi sami in vsem nam je bilo lepo. Prepričani smo, da se bodo letošnji mlajši udeleženci tudi zaradi naših delavnic še z večjim veseljem udeležili tudi prihodnjega Petelinjskega teka.

LITERATURA

Boštjančič, J.: Slavenski zbornik: Galerija 2. Vrhnika, 2005.

Levstik, F.: Martin Krpan z Vrha, Ljubljana: Prešernova družba, 2009

Zabukovec, J.: Slavina, Ljubljana, 1910.

Fatur, S., Gospodarič, R., Habič, P., Horvat, S., Kovačič, N., Urleb, T.: Ljudje in kraji ob Pivki. Postojna: Kulturna skupnost Postojna, maj 1975.

B.T.Čerkez, B. Tacar: Likovne kuharije, uporabne likovne tehnike, Ljubljana: MK Založba, 2010.

Novi kratkočasnik, druga, dopolnjena izdaja, Kamnik: Harlekin, 1998.

Sveta Trojica v 333 letih, Župnijski urad Trnje, 2005.

ELEKTRONSKI VIRI

<http://filipides.net/novice/2015042811243733/>

<http://www2.arnes.si/~ospivka/Krpan/Vasisce.htm>

<http://www2.arnes.si/~ospivka/Krpan/Petelj.htm>

https://sl.wikipedia.org/wiki/Petelinjsko_jezero

<http://www2.arnes.si/~ospivka/Krpan/Vasisce.htm>

<http://www.pivka.si>

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Petelinje>

https://sl.wikipedia.org/wiki/Petelinjsko_jezero